

Trends in de monitor: resultaten Online Monitor

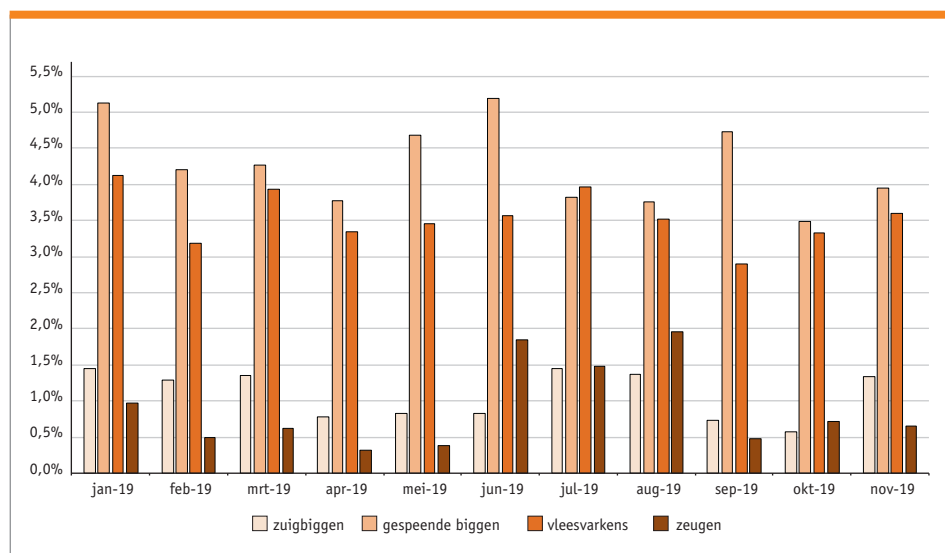
In het kader van de Online Monitor geven varkensdierenartsen elke maand van gemiddeld 3.100 bedrijven door of sprake is van gezondheidsklachten. Dat zijn ongeveer 600 bedrijven met zeugen en biggen, 2.100 met vleesvarkens (of opfokvarkens) en 400 met zeugen, biggen en vlees-/opfokvarkens. Sinds 2018 zijn elke maand meldingen gedaan door ongeveer 200 verschillende dierenartsen van 90 verschillende praktijken. Het aantal meldingen blijft in de loop der

tijd behoorlijk stabiel. Op ongeveer 35 procent van de bezochte UBN's zijn gezondheidsklachten gemeld. De meeste gezondheidsklachten hebben betrekking op gespeende biggen (51%) en de minste op zeugen (14%). Het meest geregistreerd zijn bij ongespeende biggen maagdarmklachten, bij gespeende biggen ademhalingsklachten en problemen met het zenuwstelsel, bij vleesvarkens ademhalingsklachten en bij zeugen vruchtbaarheidsklachten.

Verhoogde uitval

In de Online Monitor meldt men relatief weinig gezondheidsklachten bij zeugen, namelijk bij gemiddeld 14 procent van de bezoeken aan zeugenbedrijven. Veel genoemde oorzaken van klachten bij zeugen zijn Influenza, PRRS, stafylokokken of Brachyspira en zoötechnische aspecten zoals voeding, huisvesting of dekmanagement. In de zomer meldde men significant vaker verhoogde uitval bij zeugen: in 2018 en in het begin van 2019 meldde men maandelijks op ongeveer 0,5 procent van de zeugenbedrijven verhoogde uitval als klacht maar in de zomer van 2019 steeg dit naar bijna twee procent. In september is het

weer tot ongeveer 0,5 procent gedaald. Dierenartsen melden bij uitval van zeugen vaak niet-infectieuze oorzaken en risicofactoren zoals voeding, klimaat en hartedood. Het ligt voor de hand om de uitzonderlijke warme zomer van 2019 als (mede)oorzaak aan te wijzen. Anderzijds was ook de zomer van 2018 erg warm en toen was geen sprake van een opvallende stijging van het aantal meldingen van verhoogde uitval bij vleesvarkens of zeugen. Het percentage meldingen van verhoogde uitval als gezondheidsklacht bij biggen en vleesvarkens vertoont geen duidelijke tendens.

Figuur. Uitval als gezondheidsklacht gemeld bij verschillende leeftijdsgroepen (zuigende biggen, gespeende biggen, vleesvarkens, zeugen) als percentage van het totaal aantal meldingen in de betreffende diercategorie.

Via VeekijkerNieuws houden wij u elk kwartaal op de hoogte van nieuws uit de monitoring van diergezondheid bij varkens. Mocht er tussendoor iets belangrijks spelen dan sturen wij u daarover een e-mail.

Aanmelden sectiemateriaal

U kunt dieren bij GD 24 uur per dag, 7 dagen per week aanmelden voor pathologisch onderzoek. Dit kan via www.gddiergezondheid.nl/ ophaaldienst of via 0900-2020012. Wij halen dieren die 's avonds voor 22.00 uur zijn aangemeld de eerstvolgende werkdag op. Belt u 's ochtends? Dan bekijkt de planner of de opdracht nog in de route past. Voor een optimaal onderzoek is het van belang een goede en volledige anamnese toe te voegen en dieren in te sturen die representatief zijn voor de problemen waar u een antwoord op wilt hebben.

Bijzondere bevindingen

Plotselinge sterfte bij zeugen

Op een zeugenbedrijf waren dit voorjaar in korte tijd dertig drachtige zeugen van de aanwezige 1.600 zeugen gestorven. Bij pathologisch onderzoek van twee gestorven zeugen bleken beide zeugen een vergrote, gezwollen milt te hebben en vertoonden ze sterke aanwijzingen voor een sepsis. Bij onderzoek van nog vijf dieren zijn purulente ontstekingen van bijholten en hersenen vastgesteld die geassocieerd waren met een infectie met *Streptococcus equi* ssp. *zooepidemicus* (*Str. zooepidemicus*). Ook in het begin van 2019 was een dergelijk geval beschreven en in het najaar van 2019 is een derde geval aan het licht gekomen. Afgelopen zomer is in Canada een sterk gelijkend ziektebeeld beschreven. In een artikel hierover stellen de auteurs dat *Str. zooepidemicus* doorgaans wordt beschouwd als een commensale en opportunistische ziekteverwekker van mensen, paarden, honden en varkens. De bacterie kan echter ook een ernstig ziektebeeld veroorzaken, gekenmerkt door pneumonie, sepsis en meningitis. In april 2019 vond een uitbraak van plotselinge sterfte en verwerpen plaats in vier zeugenbedrijven in de provincie Manitoba. De zeugen kregen in korte tijd koorts, werden lusteloos en stierven zonder andere specifieke klinische verschijnselen. Bij

pathologisch onderzoek van meerdere dieren zag men purulente rhinitis, longoedeem, galblaasoedeem en hemorrhagische lymfknoopen vooral bij de voorste luchtwegen. Het sectiebeeld wees op sepsis. Bekende pathogenen werden niet aangetroffen. Microscopisch werden grampositieve bacteriën (cocci) gezien in hartweefsel en lymfeklieren. Sequentie-analyse maakte duidelijk dat alle Canadese isolaten vergelijkbaar waren met eerder beschreven virulente *Str. zooepidemicus* stammen uit China en met een virulente stam uit een paard met droes in het Verenigd Koninkrijk. Alle isolaten uit varkens behoorden tot sequentietype ST-194 met specifieke virulentiefactoren. De bevindingen suggereren de opkomst van *Str. zooepidemicus* ST-194 als oorzaak van sterfte bij varkens in Noord-Amerika. Uit nader onderzoek van de in Nederland gevonden *Str. zooepidemicus* is gebleken dat de gevonden stam afwijkend is van de doorgaans aangetroffen commensale stammen. Verdere analyse en vergelijking met de stam uit Canada moet nog plaats vinden. Het is duidelijk dat *Streptococcus zooepidemicus* ernstige ziekteverschijnselen kan veroorzaken bij varkens, paarden en honden. Bij gevallen van sterfte van zeugen dient men de bacterie te overwegen als mogelijke oorzaak.

Bel de Veekijker

Op werkdagen kunt u rechtstreeks contact opnemen met de Veekijker: **0900 - 710 00 00**. Via het keuzemenu kiest u de diersoort waar u informatie over wilt hebben. Het team varkens is bereikbaar van 08.30-12.00 uur en 12.45-17.00 uur.

V.l.n.r. boven: Jobke van Hout, Tom Duinhof en Manon Houben; onder: Lucía Dieste Pérez, Linda Peeters en Theo Geudeke

Diergezondheid van varkens in Nederland

ZIEKTE/AANDOENING/ GEZONDHEIDSKENMERK

SITUATIE IN NEDERLAND/EUROPA

Artikel 15 ziekten (aangifte- en bestrijdingsplichtig)

MKZ	Nederland is vrij sinds 2001. 3 ^e kwartaal 2019 geen uitbraken in Europa, wel in Turkije.
KVP	Nederland is vrij sinds 1997. 3 ^e kwartaal 2019 geen uitbraken in Europa.
AVP	Nederland is vrij sinds 1986. 3 ^e kwartaal 2019 uitbraken in de Baltische staten, Polen, Roemenië, Bulgarije, Hongarije, Rusland en België.
SVD	Nederland is vrij sinds 1994. 3 ^e kwartaal 2019 geen uitbraken in Europa.
Brucellose	Nederland is vrij sinds 1969. 3 ^e kwartaal 2019 geen uitbraken in Europa.
Ziekte van Aujeszky	Nederland is vrij sinds 2007 (vaccinatie niet toegestaan). 3 ^e kwartaal 2019 melding van besmette wilde zwijnen in Finland.

Artikel 100 ziekten (aangifteplichtig)

Salmonellose	In het 3 ^e kwartaal zijn vrij veel vragen gesteld aan de Veekijker.
--------------	--

Uit de monitor: trends en bijzonderheden

PRRS	Pathogeen met de meeste vragen. Onder andere over diagnostiek en over de risico's van recombinate van veld- en vaccinstammen.
Lawsonia	Veel vragen aan de Veekijker, veel aangetroffen bij sectieonderzoek en vaak gemeld in de Online Monitor.
Kreupelheid	Zeer veel vragen aan de Veekijker. Vooral veel over metabole stoornissen zoals osteochondrose bij vleesvarkens en opfokgelten.
Uitval te hoog	Veel vragen en veel meldingen in Online Monitor. Relatief veel meldingen van uitval bij zeugen van juni t/m augustus, wellicht mede door de warme zomer.

Monitoring Diergezondheid

Royal GD voert sinds 2002 de diergezondheidsmonitoring in Nederland uit in nauwe samenwerking met onder andere de diersectoren, het bedrijfsleven, het ministerie van LNV, dierenartsen en veehouders. De informatie die in de monitoring wordt gebruikt, wordt op verschillende manieren verzameld waarbij het initiatief gedeeltelijk bij dierenartsen en veehouders en gedeeltelijk bij GD ligt. De informatie wordt integraal geïnterpreteerd om de doelstellingen van de monitoring, het snel signaleren van diergezondheidsproblemen enerzijds en het volgen van trends en ontwikkelingen anderzijds, te bereiken. Samen werken we aan diergezondheid in belang van dier, dierhouder en samenleving.